

Posudek na diplomovou práci Jany Podzimkové
Žena spisovatelka – tradiční vs. „nová“ žena v Číně a Finsku v 1. polovině 20. století
(Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Ústav obecné lingvistiky, 2013)

Diplomová práce Jany Podzimkové zaujme na první pohled svým ambiciózním tématem – srovnáním fenoménu literární „nové ženy“ v kulturách tak vzdálených jako je čínská a finská. Jak téma samotné (mapování problematiky *nové ženy* počátku 20. století), tak srovnání čínské a finské literatury i kulturního života Číny a Finska jsou úkoly více než náročné.

Už v abstraktu na začátku práce diplomantka předesílá, že fenomén nové ženy představí „na příkladu života a díla tří čínských [---] a tří finských [---] spisovatelek, které se jeví jako reprezentativní“. Takové přímočaré propojení života a díla by se mohlo zdát problematické, v tomto případě se však může jevit jako metodologicky legitimní přístup. K problematice *nové ženy* je samozřejmě možno přistupovat striktně jako k literární (mediální) reprezentaci, jak však ukázaly především feministické studie z minulých desetiletí, existuje řada dobrých důvodů volit přístup typu „život-text“ („life-text“). Autorky (spolu)vytvářející obraz *nové ženy* na počátku 20. století byly kritikou i širším čtenářským publikem často proti své vůli identifikovány se svými literárními postavami; mnohé se však svým životem k ideálu nové ženy hlásily a psaly díla otevřeně autobiografická, v nichž se často zabývaly otázkami ženské tvůrčí síly a identitou ženy-umělkyně. Propojení života a díla je dále relevantní nejen z hlediska tématu hledání ženské subjektivity, jemuž se díla vytvářející obraz nové ženy věnovala a které bylo autorkám z pochopitelných důvodů blízké, ale i z hlediska poetiky některých autorek tohoto údobí, inspirované mj. symbolismem a Nietzscheovou filosofií a založené na prolínání umění a života, chápání vlastního života jako uměleckého díla – pojetí, které bylo v souvislosti s ruskou modernou a Stříbrným věkem nazývané „žiznětvorčestvo“. Diplomantka obdobné důvody svého přístupu ale bohužel neuvádí, i když v části věnované čínské literatuře hovoří o trendu preferování otevřeně subjektivních forem narace v ich-formě, konfesního modu atd. (viz str. 19–20, 25). Již na úvod svého posudku ovšem předesílám, že jelikož nejsem kompetentní se vyslovit k části práce pojednávající o čínské literatuře, omezím se v souvislosti s ní pouze na několik obecných poznámek a soustředím se na část věnovanou literatuře finské, Úvod a Závěr.

Nejprve několik slov ke struktuře práce: vzhledem k výše uvedenému by bylo členění kapitol na podkapitoly podle jednotlivých autorských osobností a jejich děl pochopitelné, u každé autorky by však v tom případě měla být už v názvu dotyčné kapitoly nějaká charakteristika (třeba i rozporuplná, problematická) její *nové ženy*, něco, co by členění vysvětlovalo i z tematického hlediska. Čistě tematické členění by pak bylo další možnou variantou – vyzdvihnutí určitých rysů čínské a finské *nové ženy*, které diplomantka považovala za nejvýznačnější (či nejčastěji se opakující, neoriginálnější, atd.) a pojednání jednotlivých autorek a jejich děl v rámci takovéto tematicky členěné struktury.

V Úvodu klade autorka proces emancipace ženy do souvislosti s procesy modernizace na konci 19. a počátku 20. století. V souvislosti s tímto východiskem je zde představen kontextuální přístup, v jehož duchu se celá práce nese a který považuji za velmi šťastně zvolený, v souvislosti s danou problematikou dokonce za nezbytný. Hlavním kontextem je zde historický, tj. hlavně politicko-ekonomický a kulturní vývoj daných společností v obdobích, jejichž literární díla si diplomantka zvolila k bližšímu zkoumání. Úvod je však neúnosně krátký, především vzhledem k rozsahu celé práce. Postrádám podrobnější zamyšlení nad klíčovým pojmem celé práce, tj. pojmem *nová žena* – odkud pochází, v souvislosti se kterými literaturami se původně vyskytoval, úvahy o jeho používání v případě „malých“ literatur jako jsou finská i v případě nezápadních/neevropských literatur. Některé obecnější poznatky tohoto typu najdeme v meritorních kapitolách, základní vymezení a zamyšlení nad kontexty, v nichž se o *nové ženě* dosud hovořilo v literárněvědných textech však mělo být v Úvodu, stejně jako charakteristika autorčiných teoreticko-metodologických postupů. Kromě kontextuálního aspektu nenalezneme v práci

jednoznačně formulovaná teoreticko-metodologická východiska – autorka uvádí v jednotlivých kapitolách a podkapitolách závěry opírající se o genderová a feministická literární bádání o nové ženě a autorkách daného období, tyto závěry jsou však vesměs převzaté ze sekundární literatury.

Část práce věnované čínské literatuře (druhá kapitola nazvaná „Nová žena v Číně“) jsem jakožto laik četla s velkým zájmem a ač ji nemohu odborně posoudit, působí na mě jako informativní a vyvážená (poměr informací o kontextu, životě autorek a konkrétních textových analýz se zdá být v celé části šťastně zvolený). Již zde diplomantka prokazuje velmi dobrou schopnost práce s prameny, primárními i sekundárními. Za vhodné považuji rovněž hojně poznámky pod čarou, vysvětlující západnímu/evropskému čtenáři méně známé čínské reálie. Obzvláště mě zaujala část o stycích Ling Shuhua s Virginií Woolf – zde se diplomantka dotýká problematiky kontaktů mezi evropským (konkrétně britským) a asijským (zde čínským) modernismem, která byla v průběhu uplynulých dvou tří desetiletí předmětem intenzivního zájmu odborníků na britský modernismus i na teoretizaci modernismu obecně. Jana Podzimková tu vyzdvihuje důležitý aspekt současné literární komparistiky i feministických literárních studií.

Ve srovnání s druhou částí/kapitolou práce působí část/kapitola třetí („Nová žena ve Finsku“) jakožto celek méně vyrovnaně. Volbu autorek považuji za šťastnou: Aino Kallas, Maria Jotuni a L. Onerva se svým životem i dílem vyslovují k tematice *nové ženy*. Jednotlivé podkapitoly jsou zde však méně přehledné a vyvážené než je tomu v předchozí části. Relevantnost jednotlivých biografických údajů není vždy jasná – např. jaký význam měla mezinárodní identita Aino Kallas v souvislosti s problematikou *nové ženy*? Zde by byla pomohla konzultace pramenů v tomto ohledu klíčových, např. monografie Kukku Melkas *Historia, halu ja tiedon käärme Aino Kallaksen tuotannossa* (2006), která by doplnila sice velmi fundovanou a informativní, v souvislosti se zvoleným tématem však méně relevantní studii Kaie Laitinena, s níž diplomantka pracovala. Melkas analyzuje mj. i narativní strategie Aino Kallas, jako například v tomto případě klíčovou volbu vypravěče v mužském rodě, na kterou diplomantka opakovaně odkazuje bez hlubší analýzy. Za nejproblematictější považuji část o M. Jotuni – tam se pisatelka v jednotlivých podkapitolách příliš soustředí na referování obsahů a zápletek jednotlivých děl, aniž by dostatečně zdůraznila, jak se k tematice *nové ženy* vyslovuje například kontroverzní hra *Tohveliskankarin rouva* (je Juulia *nová žena?* v jakém smyslu?, atd.). Nejvíc těchto nedostatků vykazuje podkapitola věnovaná románu *Huojuva talo*, který je už svou datací pozdnější než většina ostatních analyzovaných textů (Jotuni jej napsala v polovině 30. let, vydán byl však až posmrtně v r. 1963), a proto problematický i jakožto text zvolený k analýze. Otázka, v jakém smyslu je hrdinka románu Lea *novou ženou*, zůstává i zde nezodpovězená. Diplomantka navíc naráží na velmi relevantní problém třídní příslušnosti *nové ženy* (Lea versus služebné v její domácnosti), které se Maria Jotuni ve svém díle věnovala, nijak se však tímto problémem podrobněji nezabývá. V kapitole věnované L. Onervě oceňuji diplomantčinu práci s primárními, jazykově i stylově náročnými prameny. Zde by stála za ještě větší pozornost podmíněnost *nové ženy*, kterou nalezneme u L. Onervy, symbolistně dekadentní estetikou – „uskutečňování touhy proti vůli společnosti“ (str. 102) zůstává v případě hrdinky románu *Mirdja*, kterému se diplomantka především věnuje, často na úrovni snů, halucinací a narcisistních projekcí.

Práce je psána poutavě a plynule (především v první části), diplomantka zdařile převádí do češtiny literárněvědný diskurz pramenů v jazycích, s nimiž pracuje. I diplomantčiny vlastní překlady ukázek z literárních děl jsou až na výjimky zdařilé. Za zvláštní ocenění stojí množství materiálu, které Jana Podzimková v procesu práce prošla a přečetla v originále, rozsah celé diplomové práce (se soupisem literatury 112 stran) a již zmíněná volba náročného tématu. V některých částech práce prokazuje diplomantka schopnost zajímavých a inovativních analýz, explicitně jich však uvádí relativně málo a zbytečně moc se opírá o sekundární prameny, jejichž obsah a závěry referuje. Tento ne zcela využitý potenciál je patrný především v Závěru, který považuji za jeden z nejzdařilejších částí práce: přes problémy, jaké komparace dvou tak odlišných literárněkulturních kontextů představuje, tu Jana Podzimková nabízí relevantní srovnání různých

aspektů života, díla, společenského postavení i recepce jednotlivých autorek. Závěr obsahuje mnoho podnětných postřehů z hlediska možností srovnání čínských a finských literárních *nových žen*. Pokud tedy vezmeme v úvahu zmíněné i přednosti i nedostatky, navrhuji ohodnotit diplomovou práci Jany Podzimkové známkou 1–2.

V Turku, 6. září 2013

Doc. Dr. Viola Parente-Čapková
School of History, Culture and Arts Studies

University of Turku